

*Каплюченко Т. В.,**здобувач кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

«ТОВАР», «ПОСЛУГА», «СПОЖИВАЧ» ЯК ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО РИНКУ ЄС

Анотація. Розмежовано поняття ринку споживчих товарів та споживчого ринку, які мають спільні ознаки, але між якими існують і суттєві відмінності. Здійснено всебічний аналіз таких основних складових понятійно-категоріального апарату дослідження правового регулювання споживчого ринку ЄС, як «товар», «послуга», «споживач», що містяться в джерелах права Європейського Союзу, судовій практиці Суду ЄС та правовій доктрині.

Ключові слова: Європейський Союз, споживчий ринок, ринок споживчих товарів, товар, послуга, споживач, судова практика Суду ЄС.

Постановка проблеми. Споживчий ринок Європейського Союзу виконує багатогранні функції життєзабезпечення населення держав-членів. Він являє собою механізм інтенсивного зворотного стимулюючого впливу споживчого виробництва на весь комплекс галузей економіки й на соціально-економічну ситуацію в суспільстві [1, с. 24]. Споживчий ринок ЄС є одним із найвагоміших сегментів внутрішнього ринку Європейського Союзу і характеризує відносини, які складаються у процесі виробництва, обміну й споживання кінцевих товарів і послуг.

Досить тривалий час споживчі ринки країн Європи функціонують у межах нормативно-законодавчих обмежень, державного і громадського контролю. Це є запорукою надзвичайно широкого вибору товарів і послуг, високого рівня їх якості, ефективного захисту прав споживачів.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу таких основних складових понятійно-категоріального апарату дослідження правового регулювання споживчого ринку ЄС, як «товар», «послуга», «споживач», що містяться в правових актах Європейського Союзу та судових рішеннях Суду ЄС.

Виклад основного матеріалу. Деякі науковці вважають науково некоректним отождіння споживчого ринку з ринком споживчих товарів [2, с. 103]. Ми погоджуємося з думкою, що ринок споживчих товарів – ще не споживчий ринок в його широкому соціально-економічному сенсі. Ринок споживчих товарів і споживчий ринок мають спільні ознаки, але між ними існують і суттєві відмінності. Спільним між цими ринками є те, що на них переплітаються інтереси виробників і споживачів, продуктам праці надається суспільна оцінка, завершується економічний рух кінцевої продукції. Проте ці ринки відрізняються за об'єктами економічних відносин.

Можна стверджувати, що ринок споживчих товарів – це сукупність соціально-економічних відносин між виробниками, посередниками та споживачами, які виникають у процесі купівлі-продажу споживчих товарів. Отже, основна функція ринку споживчих товарів полягає в реалізації таких товарів для задоволення споживчих потреб усіх суб'єктів економічної системи.

Споживчий ринок Європейського Союзу є ширшим поняттям, ніж ринок споживчих товарів ЄС, оскільки, крім ринку споживчих товарів, включає ринок споживчих послуг. Це сприяє більш повному задоволенню потреб населення й відтворен-

ню робочої сили. Саме тому синонімом поняття «споживчий ринок» може бути «ринком споживчих товарів і послуг».

Під споживчим ринком слід розуміти систему соціально-економічних відносин між його суб'єктами (виробниками, посередниками, споживачами), яка формується та розвивається в процесі опосередкованого грошовою формою обміну товарів і послуг, призначених для задоволення особистих потреб та інтересів споживачів. Ця система спрямована на забезпечення цілісності та безперервності процесу суспільного відтворення, зокрема людського капіталу.

Швидко зростаючими елементами міжнародної торгівлі є сектори послуг і руху товарів. У зв'язку із збільшенням їх значущості зростає необхідність вдосконалення, підвищення ефективності правового регулювання у даній сфері. Поняття «послуга» і «товар» нарівні з іншими об'єктами вільного переміщення є ключовими поняттями внутрішнього ринку ЄС взагалі та споживчого.

Об'єктами регулювання у сфері вільного руху товарів є товари. Однак визначення цього поняття дається не в установчих договорах, а в рішеннях Суду ЄС та вторинному праві Союзу. Вперше Суд ЄС дав визначення поняття «товар» в сенсі Римського договору про ЄС в рішенні по справі 7/68 «Commission v. Italy» (1968) (про культурні цінності): «... товари – це вироби, які можуть бути оцінені в грошах і в якості таких бути предметом комерційних угод» [3]. Суд ЄС досить широко тлумачив поняття «товар», включаючи в нього рухомі матеріальні предмети та вироби (від високотехнологічних до найпростіших) незалежно від їх комерційної вартості та природи транскордонних комерційних угод, об'єктом яких вони є. Відповідно до ст. 91 (1) Договору про заснування ЄС до товарів Суд відносить навіть відходи, включаючи токсичні, які не підлягають переробці, хоча тут існують обмеження головним чином природоохоронного характеру. Під поняття «товар» підпадає також і електроенергія.

У змісті статті 28 Договору про функціонування Європейського союзу (далі – ДФЄС) [4] говориться про такі категорії, як «товари держав-членів Союзу» та «товари з третіх країн». Проте після того, як товари з третіх країн потрапляють на внутрішній ринок, вони отримують однаковий статус з товарами Союзу. Згідно зі ст. 29 ДФЄС коли товари з інших країн законно потрапляють на ринок будь-якої з держав-членів ЄС, то вони в подальшому мають такий самий статус, як і товари, які вироблені в ЄС, тобто на них поширюються всі свободи внутрішнього ринку ЄС [5, с. 112].

У подальшій практиці Суд ЄС уточнив поняття «товар» в сенсі свободи руху товарів та розмежував його від об'єктів регулювання інших свобод – свободи надання послуг та свободи руху капіталів. Було вказано, що термін «товар» стосується до товарів, що передаються як за договором підряду, так і за договором купівлі-продажу [6].

Як справедливо зазначає Ю. С. Лічман, Європейський Союз володіє найбільш розробленим механізмом правового ре-

гулювання надання послуг [7, с. 335]. Досить високий рівень лібералізації послуг був досягнутий, з одного боку, завдяки створенню внутрішнього ринку, а з іншого, інституційній системі наднаціонального характеру.

Базою для регулювання ринку послуг є ст. 56-62 (49-55) ДФЄС та Директива від 12 грудня 2006 р. Остання стала першим нормативним актом «вторинного законодавства» ЄС, що встановив загальні правові засади функціонування ринку послуг. Директива регулює порядок діяльності на внутрішньому ринку ЄС постачальників послуг як на постійній основі, так і в порядку епізодичних операцій, встановлює додаткові гарантії для «одержувачів» послуг, у тому числі для кінцевих споживачів, забезпечуючи тим самим одну з основних «свобод» внутрішнього ринку ЄС – вільний рух послуг на території всіх країн-членів – та гарантуючи при цьому високий рівень якості послуг (ст. 1).

Європейський Суд справедливості (далі – ЄСС) підтвердив, що ст. 56 ДФЄС має дві функції [8]: по-перше, попередження – усунення національних обмежень свободи надання послуг в ЄС, а по-друге, забезпечення – заохочення свободи надання послуг серед суб'єктів підприємницької діяльності ЄС. Прикладом такого заохочення може бути впровадження вимоги про взаємне визнання професійних кваліфікацій та досвіду, необхідного для надання певних послуг у державах-членах ЄС.

Поняття послуги розкривається у ст. 57 ДФЄС: «Послуги мають вважатися «послугами» у значенні цього Договору там, де вони звичайно надаються за винагороду, оскільки вони не підпадають під дію положень про свободу руху товарів, капіталів або осіб». Відповідно до цієї статті надання послуг за змістом Договору має здійснюватися в рамках економічної діяльності та послуги віднесено до залишкової категорії по відношенню до інших основних свобод.

У ст. 57 ДФЄС закріплено також положення про те, що послуги, зокрема, включають: діяльність промислового характеру; діяльність комерційного характеру; діяльність ремісників; діяльність осіб вільних професій. Поняття послуги не вичерпується даними сферами діяльності, оскільки наведений список не є закритим. Завдяки цьому дія положення Договору поширюється на нові види послуг, які з'являються з розвитком сектора послуг та економіки в цілому.

За практикою ЄСС зміст поняття «послуги» включає туристичну, медичну, фінансову, освітню, спортивну діяльність. Крім того, в окремих справах ЄСС вирішив, що надання телевізійного сигналу, продаж лотерей, надання кредитів на придбання житла, діяльність агенцій з працевлаштування є «послугами» згідно з правом ЄС. Особа, що надає послуги, може тимчасово здійснювати свою діяльність в іншій державі-члені на тих самих умовах, які встановлені в її власній державі, якщо це не порушує положень ДФЄС, що стосуються права на свободу ділового заснування.

Загальноприйнятою є класифікація послуг в праві ЄС за варіантами надання послуг:

- 1) коли особа, яка надає послуги, вирушає в іншу державу-член ЄС з метою надання платних послуг;
- 2) коли одержувач послуг вирушає в іншу державу-член для отримання послуг;
- 3) коли і суб'єкт, який надає послуги, і їх одержувач засновані в одній і тій же державі-члені ЄС, проте суб'єкт, що надає послуги, переміщується в іншу державу-член для того, щоб запропонувати свої послуги одержувачу. При цьому та держава, в якій послуги надаватимуться, не повинна встановлювати додаткових умов, що обмежують свободу надання послуг;
- 4) коли ні суб'єкт, що надає послуги, ні їх одержувач не здійснюють фізичних переміщень і послуги надаються за до-

помогою пошти або комунікацій, таких як телефон, факс або електронна пошта.

Згідно ст. 58 ДФЄС поняття «послуги» не охоплює транспортні послуги (оскільки вони регулюються окремим розділом ДФЄС), банківські і страхові послуги тощо (вони підпадають під розділ ДФЄС про вільний рух капіталу). Надання аудіо, телекомунікаційних послуг може класифікуватися як надання послуг лише за наявності факту перетину ними кордону держави-члена, з якої походить послуга.

Слід зазначити, що надання послуг регулюється ст. 57 ДФЄС тільки у разі, коли вони мають економічний характер та надаються за винагороду (англ. *consideration*) однією із сторін правовідносин. Важливо відзначити, що ЄСП визнав, що розділ про надання послуг ДФЄС має пряму дію [9, с. 17].

Зміст економічного характеру діяльності безпосередньо не розкривається в ДФЄС. В економічному характері важливо те, що діяльність здійснюється на оплатній основі на ринкових умовах і необов'язково з метою отримання вигоди. Суд ЄС зазначив: правила по призначенню отриманих вигод не перешкоджають діяльності економічного характеру [10].

У рішенні по об'єднаній справі Case 51/96 і Case 191/97 *Deliege* (2000) 5 Судом ЄС було підкреслено, що надання послуг має бути реальним і ефективним, не малозначним і не допоміжним [11].

У справі Case 275 /92 [12] ЄСС постановив, що винагорода не обов'язково має отримуватися від безпосереднього одержувача послуг, а може походити від будь-якої третьої особи. Проте у справі «*Gravier*» [13] ЄСС певною мірою звужив цю норму, затвердивши, що студенти не можуть користуватися свободою отримання послуг згідно зі ст. 56 ДФЄС, бо відповідно до ст. 57 ДФЄС професійна освіта не підпадає під категорію «послуги», тому що оплачується державою з громадських коштів.

Крім оплатного характеру послуг, із ст. 57 ДФЄС випливає, що послуги вважаються такими, оскільки не підпадають під дію положень про свободу руху товарів, капіталів або осіб. Разом з цим, Суд ЄС наголошував, що не повинно бути ніякої ієрархії між положеннями ДФЄС, що стосуються різних економічних свобод [14].

Кваліфікація дії з передачі товару або надання послуги не завжди очевидна. З правової точки зору різниця між товаром і послугою досить істотна, оскільки процеси лібералізації цих двох видів продуктів істотно відрізняються один від одного. Поширена думка, що товари найлегше відрізнити від послуг за наступною особливістю: послуги абстрактні, товари ж характеризуються фізичною присутністю. Отже, послуги складніше піддаються інтернаціоналізації, ніж товари. Інтеграція ринків послуг ускладнюється ще й тим, що вони частіше, ніж товари, є предметом регулювання з боку національних держав або з міркувань національної безпеки, або в результаті опіки про захист прав споживача [11, с. 218].

Наступною важливою умовою застосування свободи надання послуг в ЄС є вимога наявності «елементу союзу». Наприклад, у справі «*Debaue*» [16] ЄСС постановив, що суб'єкти підприємницької діяльності ЄС не можуть користуватися свободою надання послуг для здійснення економічної діяльності на території держави-члена ЄС, з якої вони походять. Громадяни держави-члена ЄС можуть посилатися на положення розділу про свободу надання послуг договору про діяльність ЄС у разі, коли вони не залишають території держави власного громадянства, але їх економічна діяльність на території ЄС обмежується чи члені їх родини не можуть приєднатися до них.

Ключовою рисою надання послуг за правом ЄС є транскор-

донність. Це означає, що суб'єкти надання та отримання послуг знаходяться в різних державах-членах ЄС.

Крім того, поміж іншим послугу характеризує тимчасовий характер економічної діяльності. В рішенні по справі C-55/94 Gebhard [17] Суд дійшов висновку: тимчасовий характер діяльності, про яку йдеться, має визначатися у світлі не тільки тривалості надання послуги, але і її регулярності, періодичності та безперервності.

Правове регулювання свободи надання послуг складалося, в основному, завдяки практиці ЄС. Суд ЄС відіграє виключно важливу роль в лібералізації надання послуг. В процесі формування практики суду ЄС положення ДФЄС про свободу надання послуг отримали ширше тлумачення: був сформульований принцип прямої дії положень Договору, присвячених послугам, а також принцип заборони дискримінації; уточнені характерні межі послуг; чіткіше визначені способи надання послуг. Також була уточнена сфера дії свободи надання послуг; розкритий зміст свободи надання з точки зору характеру заборонених обмежень.

Варто зазначити, що дефініція поняття «споживач» у 1968 р. була закріплена в Брюссельській конвенції з питань юрисдикції та примусового виконання судових рішень щодо цивільних і комерційних спорів. Стаття 13 Конвенції присвячена «договорам, що були укладені особою з метою, не пов'язаною з торгівлею та її професією, нижче названою «споживач». Потім дане визначення повторили в ст. 5 Римської конвенції про право, застосовне до договірних зобов'язань [18, с. 68].

У подальшому визначення терміну «споживач» у праві ЄС було дано в Проекті Директиви про захист споживачів, які здійснюють покупки поза комерційних приміщень 1977 року, запропонованому Європейською комісією. Споживач, згідно з пропозицією Європейської комісії, – це «фізична особа, яка при здійсненні угод, виступає в якості, що не має відношення до його підприємницької або професійної діяльності» [19].

У багатьох законодавчих актах, прийнятих у сфері захисту прав споживачів в наступні роки, в нормах-дефініціях термін «споживач» має аналогічне визначення. Так, у Директиві 2000/31 / ЄС [20] про деякі правові аспекти інформаційних послуг на внутрішньому ринку, зокрема про електронну комерцію, «споживач» – це будь-яка фізична особа, що діє в цілях, які лежать поза її торговою, діловою або професійною діяльністю. Дещо подібним є визначення поняття «споживач» у Директиві 2005/29/ЄС про недобросовісну комерційну практику по відношенню до споживачів на внутрішньому ринку [21], Директиві 2008/48/ЄС про договори споживчого кредитування та скасування Директиви Ради ЄС 87/102/ЕЕС [22], а також в одному з найсучасніших кодифікованих актів у сфері захисту прав споживачів – Директиві 2011/83 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2011 про права споживачів.

Відзначимо, що у деяких правових актах ЄС зазначається, що споживачем може бути не лише фізична особа, яка хоче укласти договір, але й особа, яка є бенефіціаром при укладенні договору з фізичною особою, від імені якої виступає контрагент у споживчому договорі [24].

Такий підхід дає можливість кінцевому споживачеві захистити свої права і відстоювати свої законні інтереси навіть у тому випадку, якщо він не виявляв волі при укладенні договору, або не брав участь у відносинах з продавцем до укладення договору, а виступає стороною договору вже після його укладення.

Варто звернути увагу на те, що крім терміна «споживач», у праві Європейського Союзу існує ряд аналогічних термінів, що застосовуються у певних сферах економічних відносин. До

таких термінів відноситься споживач послуг – «клієнт», споживач транспортних послуг – «пасажир», споживач медичних послуг – «пацієнт».

Як вважає професор І. Хондіус, Суд ЄС у справі Johann Gruber проти Bay Wa AG [25] дав чітке визначення угоди зі споживчим елементом як «угоди, що укладається фізичною особою, яка діє за межами його або її бізнес і професійних інтересів, з одного боку, і особою, яка діє відповідно зі своїми бізнес і професійними інтересами, з іншого боку» [26, с. 89-98].

Це визначення перегукується з усіма наведеними вище нормами-дефініціями і певною мірою є збірним по відношенню до них, тому що, по-перше, виведено на підставі Брюссельської конвенції 1968 р., зараз заміненої Регламентом 1215/2012 [27] про юрисдикції та визнання і виконання судових рішень у цивільних і торгових спорах, що має всеосяжне значення в договірному праві, по-друге, є тлумаченням Суду ЄС, яке застосовується всіма судами в державах-членах ЄС.

Висновки. Розбудова європейської держави неможлива без свідомого громадянства та реалізації прав людини, частиною яких є права споживача та проведення відповідної споживчої політики. Країни Європейського Союзу ефективно впроваджують стандарти безпеки та якості товарів і послуг, що є показниками добробуту населення.

Під товарами в сенсі права ЄС слід розуміти будь-які рухомі матеріальні предмети та вироби, які мають грошову вартість, є об'єктом трансграничного торговельно-економічного обміну (в першу чергу між державами-членами) і, як наслідок, включені до єдиного митного тарифу. Визначення поняття «товар» дається не в установчих договорах, а в рішеннях Суду ЄС та вторинному праві Союзу.

Визначення послуги чітко не сформульовано ні в Договорі про функціонування Європейського Союзу, ні в актах вторинного права, ні в судовій практиці. Послуга за змістом ДФЄС являє собою будь-яку самостійну професійну діяльність, яка зазвичай здійснюється за винагороду, що вирізняється трансграничним і тимчасовим характером, а також на яку не поширюється дія положення Договору про свободу руху товарів, капіталів та осіб.

Дефініція «споживач» не має у праві ЄС єдиного формулювання і залежить від предмету та сфери захисту, що потребує споживач.

Література:

1. Филлок Г. Тенденції розвитку споживчого ринку України / Г. Филлок, О. Шевчук // Товари і ринки. – 2011. – № 1. – С. 24-36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tovary_2011_1_5.pdf.
2. Лошенко І. Р. Концептуальні підходи до становлення і розвитку споживчого ринку України / І. Р. Лошенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 11. – С. 103.
3. Case 7-68. Commission of the European Communities v Italian Republic. Judgment of the Court of 10 December 1968. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61968CJ0007>.
4. Консолідована версія договору про функціонування Європейського Союзу // Офіційний вісник Європейського Союзу 30.3.2010. – С. 83-199 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minjust.gov.ua/file/23491.
5. Право Європейського Союзу: [підручник] / За ред. О. К. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 112.
6. Casa 7/68 commission v. Ireland (Ireland Re Dundalk Water Supply (1988) ECR 4929, (1989) 1 CMLR 225.
7. Лічман Ю. С. Правове регулювання послуг в праві Європейського Союзу / Ю. С. Лічман // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 5. – С. 335-337.
8. Case 33/74 Johannes Henricus Maria van Binsbergen v Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid (1974) УСК 1299, (1975) 1 CMLR 298.

9. Право Європейського Союзу. Особлива частина: [навч. посібник] / За ред. М. Р. Аракеяна, О. К. Вишнякова. – К. : Істина, 2010. – С. 17.
10. Case 275/92 Schindler // ECR (1994). 1-1039.
11. Case 191/97 Christelle Delière v Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo (C-51/96) and François Pacquée – Joined cases C-51/96 and C-191/97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61996CJ0051>.
12. Case 275 /92, Custom and Exercise Commissioners v. Scyindler and Schindler (1994) ECR I-1039.
13. Case 293 /83, Gravier v. City of Liege (1985) ECR I-593, (1985) 3 CMLR 1.
14. Case C-159/90 The Society for the Protection of Unborn Children Ireland Ltd v Stephen Grogan and others. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61990CJ0159>.
15. Юмашев С. 218.
16. Case 52 /79, Procueror du Roi v. Debauve (1980) ECR 833, (1981) 2 CMLR 362.
17. Case C-55/94 Reinhard Gebhard v Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano. (1995) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61994CJ0055>.
18. Защита прав потребителей финансовых услуг / М. Д. Ефремова, В. С. Петрищев, С. А. Румянцев и др.; отв. ред. Ю. Б. Фогельсон. – М. : Норма, Инфра. Москва, 2010. С. 68.
19. Proposal for a Council Directive to protect the consumer in respect of contracts which have been negotiated away from business premises // OJ C 22, 29 January 1977. – P. 6-10.
20. Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce') // OJ L 178, 17 July 2000. – P. 1-16.
21. Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) № 2006/2004 of the European Parliament and of the Council ('Unfair Commercial Practices Directive') // OJ L 149, 11 June 2005. – P. 22-39.
22. Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC // OJ L 133, 22 May 2008. – P. 66-92.
23. Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council // OJ L 304, 22 November 2011. – P. 64-88.
24. Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours // OJ L 158, 23 June 1990. – P. 59-64.
25. Johann Gruber v Bay Wa AG (Court of Justice of the European Communities) // Official Journal of the European Union (C-464/01), 20 January 2005. Retrieved 26 April 2014. – P. 464.
26. Hondius E. The Notion of Consumer: European Union versus Member States / E. Hondius // Sydney Law Review 2006. Vol. 28. №. 1. – P. 89-98.
27. Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. // OJ L 351, 20 December 2012. – P. 1-32.

Каплюченко Т. В. «Товар», «услуга», «потребитель» как основные составляющие понятийно-категориального аппарата исследования правового регулирования потребительского рынка ЕС

Аннотация. Разграничены понятия рынка потребительских товаров и потребительского рынка, имеющих как общие признаки, так и существенные отличия. Осуществлен всесторонний анализ таких основных составляющих понятийно-категориального аппарата исследования правового регулирования потребительского рынка ЕС как «товар», «услуга», «потребитель», содержащиеся в источниках права Европейского Союза, судебной практике Суда ЕС и правовой доктрине.

Ключевые слова: Европейский Союз, потребительский рынок, рынок потребительских товаров, товар, услуга, потребитель, судебная практика Суда ЕС.

Kaplyuchenko T. «Commodity», «service», «consumer» as basic constituents of concept-category vehicle of research of legal adjusting of user market of EU

Summary. It was distinguished terms consumer goods market and the consumer market, with have common features and significant differences. It was carried out a comprehensive analysis of the main components of the conceptual and categorical apparatus studies the legal regulation of the consumer market of the EU as «commodity», «service», «consumer» which contained in the sources of European Union law, the Court of Justice jurisprudence and legal doctrine.

Key words: European Union, consumer market, market of consumer goods, goods, services, consumer, litigation, Court of Justice.